

TRGOVSKI LIST

ČASOPIS ZA TRGOVINO, INDUSTRIJO IN OBRT.

Licijska knjižnica,
Ljubljana

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani, Gradišče št. 17/1. — Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čerkovnem uradu v Ljubljani 11.953. — Št. telefona 552
Naročnina za ozemlje SHS: letno D 90.—, za pol leta D 45.—, za četrta leta D 22.50, mesečno D 7.50, za inozemstvo D 120.—. — Plača in toži se v Ljubljani

LETO V.

LJUBLJANA, dne 4. novembra 1922.

ŠTEV. 129.

List stane od 1. novembra 1922:

1. za kraljevino SHS:

celoletno	Din. 120.—
polletno	Din. 60.—
četrtletno	Din. 30.—
mesečno	Din. 10.—
posamezna štev.	Din. 1.—

2. za inozemstvo:

celoletno	Din. 150.—
-----------	------------

Spanje poklicanega.

V naši državi se vmešavajo v posle ministrstva za trgovino in industrijo skoraj vsa ministrstva in ker imamo kar 18 ministrstev, kolikor jih nimajo niti največje in najbogatejše države, tedaj imamo veliko nepoklicanih, ki šušmarijo v trgovinski politiki. Celo minister za vere se je že vpletaval v posle ministra za trgovino.

Toliko se je govorilo o redukciji uradništva. Nihče pa ni črnil besede o redukciji ministrstev in ministrskih penzionistov, ki žro naravnost ogromne zneske davčnega denarja.

O vseh ministrstvih slišimo in čitamo, le o trgovinskem ne. Raditega bi lahko domnevali, da to ministrstvo sploh ne obstoja, če bi pred kratkim ne čitali, da je šel minister za trgovino na daljši dopust. To ministrstvo tedaj obstoji, ali njegove posle izvršujejo drugi, ali se vsaj vmešavajo v nje.

Že dolgo je tega, kar je to ministrstvo dalo vjeti trgovinske politike iz rok in jih je prevzelo ministrstvo financ in ministrstvo za socialno politiko.

V redu je, da minister financ skrbi za svoje vedno prazne blagajne, v redu pa ni, da mu je minister za trgovino izročil na milost in nemilost trgovino, obrt in industrijo. Minister financ sicer pozna dobro svoje brezobzirne fiskalne koristi, vendar obdačuje brezmejno le obrt, trgovino in industrijo, ogromno večino prebivalstva pa obdačuje naravnost malenkostno. Država ne dobi od veleagrarca skoraj nobenih davkov. Tisto govoričenje o prevajanju davkov na konzumenta od strani trgovca je ravnotako veljavno za producenta tedaj tudi kmeta, ali pa za nobenega. Tudi kmet prevaja davek na konzumenta.

Povsod gledajo, da okrepijo industrijo in obrt, da jačijo voljo do investicij, le pri nas se je spravil finančni minister celo na rezervne fonde, kateri bodo posebno sedaj pri izpremembi vrednosti denarja potrebni in so bili do sedaj pogojni davka prosti.

Predložimo si tudi prometni davek. To je remoralen davek, ker mora plačevati ga tudi tisti, kateri pri svojem delu komaj ali niti ne zasluži enega odstotka na primer zastopniki mlinskih podjetij, ali pa moraš plačati tudi od prometa, pri katerem si zgubil.

Finančni minister se je vrnil celo na borzo, čeravno ni niti najmanj poklican zato. Tja spada minister za trgovino.

Dinar se je začel popravljati in vse računa in zahteva znižanje cen. Pričakovali bi tedaj, da minister financ ne bo vsaj zvišal svojih taks itd. Motite se! Včeraj je zvišal takse na cigaretni papir danes poviša na vžigalce jutri bo pa na petroleje in tako naprej.

Poglejmo si ministra za soc. politiko, ki podpira lenuharenje in pre-

kucuhe, preganja našo trgovino za malenkosti in jo izroča birokratski samovolji in nerazpoložnosti. Žalostna istina je, da naše uradništvo z nezadostnimi izjemami nima niti poima o gospodarskih zadevah in vprašanjih ter je večinoma nenaklonjeno trgovini in obrti. To svojo staro dedščino iz časov Avstrije pridno izkorišča.

Sporazumno z ministrstvom za trgovino gotovo ne povišuje minister za pošto in telegraf svoje pristojbine, sicer bi pristojbine za vozno pošto ne bile tako visoke. da pristojbina mnogokrat presega vrednost blaga. Iztotako sporazumno ne podražuje minister »saborčiča« železnice, sicer ne bi podraževal kar vse povprečno za 100%. Železniški uslužbenec pa vkljub vsem povišanjem živi v veliki bedi, obračaj pa je dan za dnevom slabši.

Izvrševanje poslov ministrstva za trgovino po vseh mogočih ministrih se mora nehati, kakor tudi ne smejo delati brez sodelovanja ministra za trgovino. Ta mora zastopati koristi in ugled pridobitnih krugov, tedaj trgovine, industrije in obrti, ki uživajo v naprednih državah veliki ugled in vso zaslonbo državne oblasti. Ta minister mora z energičnim nastopom uveljaviti svoj delokrog Trgovinski minister mora trgovski in obrtni stran, ki je važen činitelj v gospodarskem življenju štiti pred birokratskimi šikanami ministrstva za socialno politiko, pa tudi pred ropanjem od strani ministra financ.

Osebo spoštujemo g. ministra za trgovino, nikakor pa nismo zadovoljni z njegovo popustljivostjo in pasivnostjo v trgovinski politiki. To ministrstvo mora oživeti in prevzeti svoje posle ter omogočiti vmešavanje vseh nepristojnih in nepoklicanih ministrstev. — Vsa dela to, za kar je postavljen in naj ne šušmari v poslih drugega.

Trgovinska pogodba s Poljsko.

Naši delegati za sklenitev trgovinske pogodbe med našo državo in Poljsko, gg. dr. Velizar Jankovič in dr. Slavko Šečerov so se vrnili, podpisavši dogovor, ter so dali beogradskim časnikom poročila o detajlih dogovora, iz katerih posnamemo sledeče:

V glavnem se mora v svrhu izmenjave dobrin med našo in poljsko državo odpraviti sledeče težkoče: potrebno je, da se uredi transport in prometne zveze. Naši državni imata zveze preko Romunije, Madžarske, Avstrije in Čehoslovaške. Zato je potrebno čim prej zaključiti nove trgovske pogodbe, ter potom njih jamčiti tranzit čez omenjene države v kolikor nismo tega niti mi, niti Poljaki še do sedaj storili.

Med blagom, ki interesira v prvi vrsti poljska tržišča, so sledeči naši eksportni predmeti: vino, mast slive (pekmez) in stavbeni les. A poljski izvojni predmeti, ki interesirajo v glavnem naš uvoz so: sol, nafta, petrolej, tekstilno blago, olje za mazila, premog in predelano železo.

Potom trgovinskega dogovora se je zabilagural izvoz našega vina, čegar uvoz je drugače v Poljski prepovedan. Naše vino se bo smelo uvažati v Poljsko v poljubnih količinah, v potrebe Poljske zadostno. Za naše vino se ni določil kontingent, ampak

je določeno, da smejo naši trgovci placirati toliko vina, kolikor jim ga bo mogoče razprodati. Na to vprašanje je naša delegacija osobito presirala, ker je v zadnjih dveh letih vsled hiperprodukcije vina, nastala prava kriza na našem vinskem tržišču. Tudi drugi naši izvojni predmeti ne bodo naleteli pri uvozu na Poljsko na prav nobene poteškoče. Vse je tedaj odvisno od spretnosti naših izvoznikov, da si bodo znali najti vrata na poljsko tržišče. Kar se tiče sladkorja, ki se ne sme izvažati iz Poljske, a katerega uvažava naša država v znatnih količinah, ker je domača produkcija nezadostna, se je potom dogovora zjamčilo, da bomo smeli izvažati iz Poljske toliko sladkorja, kolikor bo v mejah splošnega izvoznega kontingenta, katerega določi poljska vlada vsako leto, sploh dovoljeno. V tem oziru se priporoča, da se naši trgovci, koj po končani sladkorni kampanji, pravočasno preskrbijo izvoznice v Poljski, da bi bil tako naš kontingent čim večji.

V pogledu dobave sirovega petroleja in nafte, se je po velikih težavah vendar posrečilo, da dobimo za tekoče leto povečani kontingent 500 vagonov, pod pogojem, da kupimo v istem času v poljskih rafinerijah 1000 vagonov petrolejskih proizvodov, kakor: petroleja za razsvetljavo, plinskega olja, parafina, olja za mazila, mašinskega olja, cilindričnega in vulkanskega olja. Izvoz sirovega petroleja se bo mogel vršiti stopno v najmanjših količinah po 20 vagonov. Glede tega vprašanja je bilo največ ovir in težkoč, ker je poljska vlada že izgotvila zakonski projekt, glasom katerega se bo v bodočem sploh zabranil izvoz sirovega petroleja iz Poljske, in se bo smelo izvažati samo nekatere petrolejske predelke. Razlog, da zavzema poljska vlada pri tem vprašanju tako stališče leži v tem, da še poljske fabrike za rafinerijo petroleja same nimajo doma dovoljno sirovin na razpolago, da bi mogle izkoriščati svojo popolno kapaciteto.

Cene in način plačanja, z ozirom na denar in kredite, so zelo ugodne, in bi bilo zato zelo dobro, da se naši trgovski in drugi zainteresirani krogi čim prej poslužijo zaključnega trgovinskega dogovora s Poljsko — Plačila za nakup izvoznih predmetov iz Poljske, se vršijo v poljskih markah. Tudi je zagotovljen v dovoljni meri kredit za naše trgovce uvoznike, poleg nizkih cen, ki so posledica cenih delovnih moči na Poljskem. Tako stane n. pr. po tovarniških cenah v Lodžu, meter najboljšega sukna 80 do 100 dinarjev, medtem ko se plača za tako blago pri nas 300 do 400 dinarjev. Iztotako so sorazmerni z drugimi tržišči zelo po ceni tudi predmeti strojne industrije — posebno tekstilne mašinerije v Bjelski in vzhodni Šleziji. Rudninska sol iz Vjeličke je poznano najboljša.

V trgovinskem dogovoru je zjamčena pravica največje pogodnosti med obema državama, ki se razširja na pravno trgovanje, na carinske, železniške ni parobrodne tarife.

Novi trgovinski dogovor s Poljsko bo veljal eno leto, in stopi v moč z dnem ratifikacije, ki se mora izvršiti v Varšavi, kakor se je to dogovorilo in predvidelo.

Iz pravosodne prakse.

Trgovsko sodišče.

(Nadaljevanje.)

Tožitelj iztoževal je od trgovske družbe J. kupnino za prodani les v ostanku okroglo 25.000 K.

Tožena družba je temu zahtevku ugovarjala svojo protiterjatev v enakem znesku nastalo sledeče:

I. S. kupil je od graščakinje L. 300 m³ hlodov po 550 K za 1 m³, V to pogodbo vstopil je pozneje tožnik, ki je pa z odstopnim pismom z dne 22. svečana 1921 odstopil svoje pravice toženi družbi. Toda že prvotno računalo se je z možnostjo, da bo dobava lesa vsled agrarne reforme preprečena, zaradi česar je tožitelj s pismom z dne 28. II. 1921 izjavil, da bo v tem slučaju toženi družbi kupnino povrnil.

Res je okrožni agrarni urad z odlokom z dne 5. II. 1921 prepovedal prvotnemu kupcu I. S. sekanje lesa, vendar je pa to prepoved vsled pritožbe agrarna direkcija z odlokom z dne 28. 3. 1921 razveljavila, toda odlok pozneje izpremenila v toliko, da mora kupec od kupljenega lesa 60 m³ po 330 K odstopiti okrajnemu cestnemu odboru. Dne 6. 4. 1921 sporočil je tožnik toženi družbi, da je prvo partijo 50 m³ prevzeti dne 11. 4. 1921. Toda toženka zahtevala je vso množino in je že s pismom z dne 1. 4. 1921 dala za to tožniku dobavni rok 8 dni, ker je bil za dobavo prvotno določen rok do 30. marca 1921 in mu je ob enem zapretila, da bo sicer zahtevala povračilo plačanih okroglo 25.000 K in odškodnino.

Tožnik trdil je, da je bil v prvotni pogodbi rok določen do 30. 3. 1921 le v prid dobavitelju, vsled česar pogodba določa, da se bo partija »prevzela«, ne pa da se bo »dobavila.« Nadalje je trdil da bi smela dati toženka naknadni rok kvečjemu prvotnemu kupcu I. S., ne pa njemu. Tudi je ugovarjal, da toženka ni mogla zahtevati cele množine lesa naenkrat, temveč le v partijah po circa 50 m³, kakor je bila pogodba sklenjena. Slednjic je tožitelj ugovarjal, da dobavitelj ni zakrivil zamude, temveč jo je povzročila le prepoved agrarne oblasti. Vrh tega tožena družba neopravičeno uveljavlja protiterjatev, kajti 28. 2. 1921 družba še ni bila vpisana v trgovski register, temveč se je to zgodilo šele 11. 3. 1921, pred katerim dnem torej še ni pravno obstojala.

Toda trgovsko sodišče spoznalo je toženkinu protiterjatev za obstoječo in nje ugovor za upravičen ter pri tem upoštevalo sledeče:

Višino ugovarjane protiterjatev tožitelj priznava. Ugotovljeno je pa, da je agrarni urad že z odlokom 5. 2. 1921 prvotnemu kupcu I. S. prepovedal sekaje. S tem je agrarna oblast vzela dotični les iz prometa, predno je bil les kupcu izročen, vsled česar ima kupna pogodba veljati po § 880 c. d. z. za neskljenjeno. Sicer je agrarna direkcija z odlokom z dne 28. 3. 1921 prepoved razveljavila, toda pogodba, ki je postala že neveljavna, z razveljavljenjem prepovedi ni mogla zopet oživeti.

Če bi se pa smatralo, da ni dan pogoj § 880 o. d. z., bila je pa tožena družba opravičena odstopiti od pogodbe. Po vsebini med tožnikom in prvotnim kupcem I. S. sklenjene pogodbe imela se je vsa množina lesa prevzeti vsaj do 30. marca 1921.

Z istimi pravicami in dolžnostmi vstopila je v pogodbo tožena družba. V besedi »prevzeti« ni najti pomena, kakor ga zatrjuje tožitelj, temveč se je s to besedo določil le čas za izpolnitev pogodbe po obeh strankah in se tako razlika pri običnih pogodbah ne dela.

Ker pa tožitelj ni dobavil lesa v pogodjenem času, dala mu je toženka v smislu čl. 356. trg. zak. še naknadni rok 8 dni in ker tožitelj tudi v tem času ni izvršil pogodbe, je toženka bila po čl. 353. trg. zak. opravičena odstopiti od pogodbe in ni bila dolžna prevzemati takrat še les v partijah po 50 m³, ker je imela biti po pogodbi že do 30. 3. 1921 prevzeta vsa prodana množina lesa.

(Dalje prih.)

Italijanske državne finance.

Ne samo v premaganih deželah, ampak tudi v zmagovitih državah je postala vzpostava ravnovesja v proračunu temeljno vprašanje celokupnega državnega gospodarstva.

Skoraj vsi italijanski državniki so na eden ali na drug način zavzeli stališče napram temu vprašanju, toda izhoda iz težkega finančnega položaja dosedaj ni še mogoče spoznati. Šele ko se bodo splošne gospodarske razmere temeljito zboljšale, se bo mogel zopet urediti tudi državni proračun.

Industrijska in trgovinska kriza v Italiji nikakor ni še premagana in brezposelnost, ki se je v poletnih mesecih vsled poljedelskega dela nekoliko zmanjšala, bo sedaj najbrže zopet narasla. V posameznih strokah se vidijo znaki zboljšanja gospodarskega položaja; ni pa mogoče še soditi, če se ima tem znakom pripisovati večja važnost. Vsekakor je n. pr. važno, da so severnoitalijanske električne centrale v zadnjih mesecih zabeležile 20% znižano oddajo električnega toka velikim in malim industrijam.

Pred tremi meseci je finančni minister cenil proračunski primanjkljaj na 7 do 8 milijard lir. Ta cenitev je tedaj globoko vznemirila italijanske finančne politike. Zadnje vesti pa kažejo, da je bila tudi ta cenitev optimistična: kajti državni dohodki ne dosežajo pričakovanih, ker so se vsled gospodarske krize znižali dohodki na davkih, posebno dohodki iz prenosnega iz luksuznega davka. K temu prihaja še, da se polagoma izčrpjuje izredni davki, upeljeni v povojni dobi, posebno davek na vojni dobiček.

Ze več nego leto dni so vse finančne razprave, toliko v parlamentarnih krogih, kolikor v tisku obvladoval od naziranja, da je potrebno skrbenje izdatkov. Do sedaj se pa ni

še našlo polje, na katerem bi se to skrbenje lahko udeležilo; nasprotno, lahko se z gotovostjo računa s tem, da bo moral zakladni minister seči globoko v žep, da prepreči nazadovanje mnogih industrij, kakor n. pr. ladjedelniške industrije, ter jim zopet pomagati na noge. Najbolj bi bilo še mogoče kaj prištediti v proračunu za državne železnice, preveč pa ti prihranki ne bi vplivali na celotni izid. Kongres industrijcev v Milanu je zagovarjal predlog, naj bi se državne železnice izročile zasebnim družbam. Toda država bi morala, vsaj v pravem času, podpirati te zasebne družbe, da te vzdržujejo proge, ki malo nosijo, ki so pa važne za gospodarstvo dežele. Mnogo prihrankov bi lahko dosegla država, če bi se ji posrečilo spremeniti znatni višeci v konsolidiranega. Toda nejasni politični položaj ne dopušta te velike transakcije in celo že sklenjena zametava kratkoročnih zakladnih obveznic v dolgoročne in izžrebljive se dosedaj še ni izvedla, ker prevladuje mnenje, da ni še prišel čas za to.

Znižanje oziroma olajšanje ogromnega državnega dolga je problem, s katerim se bodo morali baviti še mnogi italijanski zakladni ministri. Celokupni državni dolg, konsolidirani in viseči, notranji in zunanji je dosegei že višino 200 milijard lir, in obresti samo za notranji dolg zahtevajo več nego pet milijard lir, t. j. več nego tretjina celokupnih državnih dohodkov.

Zakladne obveznice, ki so v prometu, dosežajo vsoto 40 milijard lir. Ker je, kakor rečeno, konverzacija teh obveznic za sedaj izključena, je treba za bližnjo bodočnost računati s tem, da bodo izdane nove obveznice. Za sedanji borzni položaj je značilno, da vedno bolj pojava zanimanje za papirje s stalno obrestno mero, posebno za državne papirje, katero zanimanje je še pred nekoliko meseci obvladalo trg, med tem ko se je zopet nekoliko povečalo povpraševanje po industrijskih papirjih. Vzrok tiči deloma v tem, da se zopet in zopet pojavlja govornica, češ, da se ima udeležiti že pokopani načrt, glasom katerega bi se imeli vsi papirji na prinosce spremeniti v papirje na ime, ki bi imelo zadeti tudi vse državne papirje razen zakladnih bonov.

Gospodarska politika v Rusiji.

Kar se je v Rusiji uvedla »Nepo«, to je »nova gospodarska politika«, predstavlja ruska sovjetska republika dvojači stvar, ki nima v zgodovini vseh držav nikakega primera. Komunistem odstopa korak za korakom, eno postojanko za drugo, — to pa priznava samo deloma in se hoče na

še ostale »pridobitve« komunizma tem tesneje skleniti, pridobi sedaj eno, sedaj drugo že izgubljenih postojank zopet nazaj, in činea ter koleba neprestano med novim in »stari«. Ta dualizem je značajan za življenje sedanje Rusije v vsakem oziru: izvaja se v koncesijskem sistemu v lastninski pravici in najbolj eklatantno pa se kaže dualizem v socialni politiki te države, ki ni še sedaj odložila ime »kmetška in delavska država«. Prav gotovo, da niso pojavi na socialnopolitičnem polju sovjetske Rusije, in najbolj paradoksn med pojavi — tendenca sovjetske vlade po znižanju delavskih mezd — posledica samo one spremembe smeri »velike politike«, ampak tudi posledica splošnih gospodarskih potreb, ki so danes merodajne za socialnopolitične ukrepe, tudi v drugih državah. To velja predvsem za ogromno rusko denarno inflacijo. Vsekakor je zelo značilno, da med tem ko koraka v državah zapadne Evrope inflacija skupno z istim korakom kakor povišanje mezd, ki je delna (akoravno mogoče sekundarna) posledica tega povišanja, je v Rusiji ravno nasprotno, znižanje mezd delavcev v državnih podjetjih, je direktna posledica inflacije. Popolnoma trdno se je ugotovilo to zvezo oziroma odvisnost v nekem poročilu predsednika najvišjega gospodarskega sveta Bogdanova, na nedavno obdržanem vseruskem delavskem kongresu, ki se je zaključil dne 21. septembra t. l. Industrija Rusije je izvršila, tako je izjavil Bogdanov, brez vsake aktivne pomoči inozemstva, veliko sanacijsko akcijo. Izjavil je, da dosega danes produkcija ruske industrije 60 do 70 odstotkov predvojne produktivnosti. Ta čudež se je izvršil takorekoč z golimi rokami, in vendar je nepobitno dejstvo, da so državna podjetja, kar se tiče delavskih mezd, vedno zaostajala. To je pa v zvezi s sanacijskim stremljenjem državne banke, in predvsem s politiko omejitve emisij.

Davčni dohodki države znašajo kvečjemu 60 od sto potrebnih izdatkov; ostalih 40 odstotkov se mora zato kriti potom emisij. Državna banka odreja večkrat najnujnejše kredite in prepušča državna podjetja brezobzirno vsakovrstnim težkočam. Predsednik Bogdanov zahteva zato v glavnem: podelitev državnih kreditov kot najvažnejše sredstvo za rešitev ruske državne industrije. Brezdvomno je tudi, da je moralo pomanjkanje denarnih sredstev zelo neugodno uplivati tudi na gibanje delavskih organizacij. Kajti, dasi se je, po ustanovitvi »Nepo«, opustilo princip državnih obveznic delavskih zadrug, in se je uvedlo načelo svobodnega pristopa k delavskim zadrugam, se pa vendar sovjetska vlada

ne upa izpustiti iz rok tako važno sredstvo, kakor so ravno delavske zadruge in se mestoma poslužuje v tem oziru zelo drastičnih mer. Tako se zahteva n. pr. v Petrogradskem in Moskovskem industrijskem rajonu kolektivni pristop vseh delavcev posameznih tovarov k zadrugi; tudi se večkrat odtrgajo zadrugne pristojbine direktno od mezde. Toda delavci, katerim ne gre, kakor je že zgoraj rečeno, v državnih podjetjih preveč dobro, se vprašujejo: kakšen namen imajo sploh zadruge? Tako se pokazuje v Rusiji danes nov pojav: emancipacija od državnih, obveznih zadrug in osvoboditev svobodnih, neodvisnih delavskih organizacij. Zelo karakteristično je, kar je na letošnjem komunističnem kongresu, ki se je vršil meseca avgusta, povdarjal Tomski, da je od januarja do maja t. l. izbruhnilo v 17 gubernijah 49 stavk s 22.915 delavci; v Moskvi, Petrogradu, Tuli in Tveru pa 1082 sporov in stavk z 47.000 delavci, pri čemer se je stavkalo ponajveč v državnih podjetjih.

Da se delavstvo odvraca od države, ima seveda svoj vzrok tudi v tem, da so se najvažnejši činitelji države, kakor Zinovjev, dasi z gotovimi klavzulami, izrekli proti kolektivnim pogodbam, ki so sedaj ena najvažnejših zahtev ruskega delavstva. Na vseruskem delavskem kongresu, je formuliral Zinovjev stališče ruske komunistične stranke napram kolektivni pogodbi naslednje: Centralni odbor ruske komunistične stranke je pod danimi pogoji proti dekretiranju dolžnosti kolektivne pogodbe, akoravno kolektivno pogodbo principijelno, kot eno izmed oblik državnega poseganja v gospodarsko življenje, ne odklanja. Za to diplomatično formulo tiči zopet isti namen: kolektivna pogodba je najboljšo sredstvo za povišanje mezd, nikakor pa ne odgovarja sedanjim tendencam ruske države.

Najvažnejši fakt goriomenjenih socialnopolitičnih razmer v sovjetski Rusiji je, zdi se, za aktualni moment ta, da gre vse delavsko gibanje za tem, da predisponira delavstvo, za prehod državnih industrij k privatnim industrijam, ako ni delavstvo o neobhodnosti tega prehoda že itak v dovoljeni meri prepričano.

Oglašajte v 'Trgovskem Listu'!

Izvoz in uvoz.

Omejitev uvoza sladkorja v Nemčijo. Iz Berlina poročajo da bo uvoz sladkorja v Nemčijo dovoljen od 16. novembra le z dovolitvijo oblasti. Ta omejitev se je odredila, ker se računa na možnost, da bo domača produkcija zadostovala za domače potrebe.

Podlistek.

Od začetnika do popolnega trgovca.

(49. nadaljevanje).

Kot vam je že znano, sem se odločil, odpreti s prihodnjim 1. januarjem podružnico v Londonu, koje vodstvo bo poverjeno Mr. Brownu, in tebi, Kurt. Z angleško trgovino si se dovolj seznanil, da boš mogel veliko zaupanje, ki se stavi na te, vedno in v vsakem oziru opravičevati, in vsled tega te bom z mirnim srcem videl odpotovati. — Po temeljitem premisleku skupno z gospodom Krejem sem sklenil, poleg Mr. Browna tudi tebi, kljub tvoji mladosti, dovoliti prokuro. S tem napraviš velik korak pri napredovanju in boš poklican v razmeroma kratkem času na vodilno mesto. Izkaži se vrednega tega mesta in imej vedno pred očmi, čim večje so zahteve, ki se stavijo na te, da je tem večje veselje, jih izpolnjevati. Sicer pravi nemški pregovor: Komur podeli Bog vodilno mesto, temu podeli tudi pamet, vendar se ravnaj rajši po lastnem pregovoru, ki se glasi: Kjer je zavest dolžnosti in razum, tam je vodilno

mesto v pravih rokah! Zapustil nas boš torej, Kurt, v prvih dneh meseca januarja! Izrabi z vnmemo te tri mesece, ki ti še stoji na razpolago, in zavzemi se pred vsem za angleško trgovino!

Kar se vas tiče, nadaljuje gosp. Feldbach, obrnivši se proti drugim trem svojim sinovom, nastopi od danes naprej tudi v vašem delovanju gotova sprememba. Tudi na vas bodo zdaj stavljeni večje zahteve, in akoravno ne bodo vaša mesta tako samostojna kot Kurtovo, boste imeli kljub temu dovolj prilike, pokazati svojo vnmemo in spraviti do veljave svoje znanje. Ti, Ernst, odstopiš statistični oddelek Adolfu in prevzameš trgovino z Levante in Sredozemskim morjem, kateri bo priklopljen tudi naš promet z Madeiro, Azori in Kanarskimi otoki. Ti, Fric, prepusti špedicijski oddelek gospodu Reschu, da ga bo sam vodil, in se boš zato posvetil francoski, nizozemski, angleški in nordijski trgovini. Delali boste pod mojim vodstvom in vodstvom gospoda Kreja, toda, kot že rečeno, imeli boste dovolj prilike, navaditi se na samostojno delo in disponiranje. Gospod Krej se bo bavil z našim skupnim prekomorskim prometom, dočim prevzamem jaz sam nemško trgovino in shranjevanje importiranega blaga. Ko bo

mo nekaj časa delali v tem smislu, ukrenemo mogoče zopet drugo razdelitev in vam odkažemo po možnosti še večji delokrog. Adolf kot predstojnik statističnega in informacijskega oddelka, je za bodoči čas posredovalni člen med vašimi oddelki. Obvestil vas bo o novih vrstah blaga, ki so sposobne za naročilo in vam dajal vsa zaželjena pojasnila, kot je do zdaj tudi Ernst delal. Razgovorite se pogosto in temeljito med seboj, poročajte si glede potreb, ki nastopijo na vašem polju in skušajte doseči, da se razvije z našim posredovanjem med posameznimi deželami dobičkaosna izmenjava blaga. Kljub temu, da je vaš prvi delokrog dozdevno omejen, se nikar ne bavite izključno samo z njim, temveč bodite vedno kolikor mogoče v tekočem glede vseh kupčijskih dogodkov in zasledujte pred vsem naš prekomorski promet, da boste vsak čas vedeli, katero blago uvažamo in katero potrebujemo za izvoz.

S tem sklene gospod Feldbach, in naši prijatelji nastopijo kot dobro izurjeni trgovski pomočniki svoja nova mesta.

Mesec oktober je prinesel tudi še eno novo pomnožitev k prekomorskim zvezam tvrdke. Mr. Brown je stopil v promet z neko prvorazredno hišo v Kapstadu, z imenom Jacobi,

Smith & Comp., in je isto najtopleje priporočal. Imenovani so imeli podružnice v Porth-Elizabeth in Durban in delali živahne uvozne in izvozne kupčije, deloma za lastni račun, deloma komisijsko. Dali so redno prepotovati kolonijo Oranje in Transvaal in poleg tega vzdrževali zastopništva v Johannesburgu in Pretoriji.

Kupovali so do zdaj skoraj izključno samo v Angliji in sicer pred vsem rudarske in poljedelske stroje, mineralna olja, železino, tekstilno blago itd., želeli pa so stopiti v zvezo še s kako dobro tvrdko v Hamburgu, da bi jim dobavljala nemške izdelke. Delali so konsignacije z nojevimi peresi, volno in ovčjimi kožami, in ker je Mr. Brown izvršil že celo vrsto kupčij v njih polno zadovoljnost, so radi pristali na to, da bodo delali s tvrdko Feldbach, to je pošiljali ji konsignacije v Hamburg in London in trdna nakupovalna naročila, v slučaju, če bi bila tudi ta pripravljena, od svoje strani odpošiljati konsignacijske pošiljke.

Gospod Krej piše Mr. Brownu in tudi novim korespondentom, da so z veseljem pripravljani, gojiti dalje začeti promet in jim glede cen in pogojev po možnosti iti na roke. — Prav posebno je stavil na razpolago moči tvrdke Feldbach v Hamburgu

Narodno gospodarske zadeve.

Trgovina.

Cene sladkorju v Češkoslovaški. Češkoslovaške sladkorne rafinerije so sklenile dogovor, s katerim so uredile medsebojno konkurenčno razmerje na domačem sladkornem trgu. Po tem dogovoru stane 100 kg sladkorja, postavljeno na kolodvor 400 Kč.

Znižanje cen železu v Češkoslovaški. Iz Prage poročajo: Na plenarni seji prodajnega urada zedinjenih tvornic železa se je sklenilo znatno znižanje cen železu.

Primanjklaj v madžarski zunanji trgovini znaša po uradnih podatkih v prvih 10 mesecih okoli 35 milijard Km. V prvi polovici 1922 je znašal le 7,7 milijarde in je torej v nadaljnjih 4 mesecih silno narastel.

Industrija.

Velika tekstilna tvornica v Orosavlju bo započela z delom v kratkem času. To podjetje bo največje te vrste v Jugoslaviji. Pri podjetju je udeležen tudi češkoslovaški kapital.

Pridelek sladkorne pese v Češkoslovaški se ceni na okoli 42 milijonov kvintalov, to je za 21,19 odst. več nego lani. Pridelek sladkorja pa se ceni v celem na 6,68 milijona kvintalov proti 6,60 milijona kvintalov leta 1921.

Denarstvo.

Stanje papirnatega denarja v Nemčiji. Dne 23. oktobra je bilo v Nemčiji v prometu za 400.923.301.000 mark papirnatega denarja.

Obtok bankovcev v Avstriji je znašal po izkazu 23. oktobra 2683,8 milijarde kron.

Carina.

Znižana carina na izvoz sadja iz Češkoslovaške. Češkoslovaško trgovsko ministrstvo je znižalo izvozno carino na sadje od 3 na 1 čl. K. Istočasno je ukinilo vse uvozne takse za moko in vse vrste žitaric.

Davki.

Kaj je storiti davkoplačevalcem v dobi do konca leta 1922? (Opozoritev trgovske in obrtniške zbornice za Slovenijo v Ljubljani). 1. Stanovanjski listi in zaznamki. Do 30. novembra t. l. morajo vsi posestniki hiš v Sloveniji in Prekmurju vložiti sami ali po svojih namestnikih pri pristojnih davčnih oblastvih hišne in stanovanjske izkaze, če so dane v najem, za v najem neoddana poslopja pa zaznamek prebivalcev takih poslopij. Izkaze oziroma zaznamek je izpolniti po stanju z dne 15. novembra t. l. Tiskovine se dobivajo brezplačno pri davčnih oblastvih. 2. Davke na poslovni promet. Davčni zavezanci, ki so dolžni voditi za davke na poslovni promet knjigo opravljenega prometa poleg trgovskih družb, zadrug itd. vsi obrati, katerih promet je presegel v l. 1921

in obljubil čim najcenejšo in najskrbnejšo izvršitev vseh naročil nemškega blaga. Istočasno je javil malo konsignacijo 300 sodov portland cementsa in se priporočal za naročilo svetilk, glasbenih instrumentov, peči in štedilnikov, žice, razne železnine, izdelkov iz medi, dalje kondenzirane mлека, ladijskega prepečenca itd.

»Sestavili ste velikanski seznam, pripomni gospod Feldbach, ko prebere pismo, menite li, da nam bo mogoče z vsem tem blagom uspešno konkurirati z Anglijo?«

»Brez dvoma! Ravno v tem, kar sem navedel, je nemška industrija najmanj tako močna, kakor angleška, v nekaterih stvareh jo še celo prekaša. Začetkoma nas bo stalo seveda dosti truda, spraviti trgovino v razmah, toda če so Jacobi, Smith & Comp. res tako dobro vpeljani v Juž. Afriki, kakor trdita Mr. Brown in Standard Bank of South Afrika v Londonu, ki nam je dala pojasnilo glede trdnice, bomo pač kmalu videli uspehe, zlasti še, ako bomo podpirali Jacobi, Smith & Comp. s konsignacijami!«

»Na vsak način bota dobila Mr. Brown in Kurt veliko dela, kajti prvi čas se bo pač razvijala glavna trgovina med Kapstadtom in Londonom.«

360.000 Din in omenjenega davka za III. četrtletje t. l. do 30. oktobra še ni sodej, naj to naknadno store, da se izognejo kaznim in si ohranijo pravico pritožbe, ako bi se njihova prijava ne spoznala za pravilno. Prijave naj se napravi po vzorcu A, objavljenem v razglasu finančne delegacije z dne 22. maja 1922 št. A 6/3 ex 22 (Uradni List z dne 3. junija 1922 št. 59) v 3 izvodih, od katerega obdrži davčni urad dva izvoda, enega pa vrne plačniku kot poobnico. Knjige opravljenega prometa davčni urad ne sme zahtevati, ker je za to opravičen po čl. 116 finančnega zakona za leto 1922/1923 na podstavi določbe davčnega odbora edino le predstojnik davčnega oblastva. 3. Dospelost direktnih davkov. Dne 1. novembra t. l. so dospeli v plačilo direktni davki za 4. četrtletje 1922. Davčni uradi so upravičeni jih po 14. novembru prisilno iztirjati in zaračunati poleg 6 odstotkov zamudnih obresti še za opomin 4 odstotka tirjanega zaostanka. 4. Napovedi za hišno najmarino. Hišni posestniki, ki še niso vložili napoved o najemini za l. 1923 oziroma za leto 1923/1924 — teh je še precejšnje število — naj čimprej zadoste svoji dolžnosti, ker se jim bo pri pogonu teh napovedi stavil rok le 3 dni in zapadejo kazni do 100 Din, ako bi tudi na pogon ne vložili v 3 dneh napoved. Vrhutega bi davčno oblastvo moglo uradno sestaviti napoved in si zaračunati za to delo efektivne stroške uradnega odposlanca.

Promet.

Prometne izpremenbe. Srejanje in odpošiljanje necarinske sporovozne robe v vozovnih nakladih za Zapršič je pričeni od 2. XI 1922 do nadaljnjega ukinjenja. Izjeme po okrožnici št. 6003 - V z dne 29. IX. 1922 in pošiljke naslovljene na tvrtko Prometa in Brsca Janečkovič. Medpotne in že sprejete pošiljke naj iztečejo.

Omejitev prometa v Bosni. Sarajevska železniška direkcija je s službeno brzojavko obvestila vsepustaje, da je s 26. oktobrom ustavljeno prevzemanje vsake robe, ki se prevaža v zaprtih vagonih. Izvzete so samo pošiljke za Brod in preko Broda. Ta ukrep je sledil vsled nakupčenja robe v Brodu in vsled velikega pomanjkanja zaprtih vagonov. Za Brod se sprejema roba zato, ker so tam potrebni vagoni, da se v nje pretovori roba iz širokotirnih vagonov. Kakor doznavamo, je ustavljena tudi prevzemanje carinske robe za Sarajevo ker se je tam nakupilo 50 vagonov carinske robe, ki se ni mogla hitro ocariniti.

Skupni vagoni Romunije in Jugoslavije. Naši vagoni so se nahajali za časa okupacije na rum. železnicah, so odselej po doseženem sporazumu skupna lastnina naše in romunske države. Vagoni bodo imeli tudi skupna znamenja.

Povišanje poštinih pristojbin v Avstriji. S 1. novembrom so se povišale poštne pristojbine v Avstriji za 100 odstotkov.

Dobava, prodaja.

Oddaja pokrivanja strehe z zarezno opeko. V pisarni inženjerskoga oddelka Dravske divizijske oblasti v Ljubljani vršila se bude na dan 11. novembra t. l. ob 11. uri dopoldne javna poslednja oferna dražba za pokrivanje strehe s zarezno opeko na zidanem skladišču št. XIII. na ljubljanskem polju pri Ljubljani. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice interesantom na vpogled.

Razno.

Plavšče o naši valuti. Uredniku policijskega glasila češkoslovaške vlade »Prager Presse« se je izjavil g. pomočnik finančnega ministra o naši valuti med drugim tudi sledeče: Mala antanta mora gledati tudi na to, da bodo njihove valute stabilizirane. To bo mogoče edino, če se razvije promet in medsebojna trgovina. Zato je treba, da stabiliziramo dinar in ga dvignemo na eno gotovo znatno višino in na nji vzdržimo. Jugoslaviji je potrebna za stabilizacijo dinarja in njegov dvig inozemska centrala, in zato je po mojem mnenju najboljša Praga. Upamo, da dvignemo dinar na evriški borzi v najbližji bodočnosti na 11, 12 centimov in ga stabiliziramo na tej višini. V tem smislu sem vodil razgovore v Pragi, našel sem tu najboljše razumevanje in imam najboljše zaupanje v bodočnost. Upamo, da bo naša skupna češkoslovaško-jugoslovanska pot glede konsolidacije naših valut imela sedaj, ko je Rašin finančni minister Češkoslovaške, najboljši uspeh. — Glede posojila je izjavil, da nam je potrebno češkoslovaško posojilo v gotovini v svrhu stabilizacije dinarja in nikakor ne posojilo v blagu.

Knjigovodstvo v dinarjih. Kakor smo že svojčas poročali, je odredilo trgovinsko ministrstvo, da morajo voditi vsa podjetja, ki so zavezana javno polagati račun, svoje knjige in bilance od 1. januarja 1923 v dinarjih. Relacija 1:4 velja tudi za vse aktivne in pasivne postavke brez ozira na datum nastanka. Na podlagi te naredbe bosta izdajala oba odbora pri Narodni banki počeniši s 1. januarjem dovoljenje samo v dinarjih in ne več v kronah.

Oljčna žetev v Dalmaciji bo letos tako dobro izpadla, kakor že dolga leta ne. Sad je velik in zdrav. Cene olju so v prometu že sedaj padle, pričakovati pa je še nadaljnega padca.

Novi lokomotive in vagoni iz Nemčije. Prometno ministrstvo je dobilo 35 novih lokomotiv za normalne proge in 50 osebnih vagonov iz Nemčije na račun reparacij.

Stinnes pride v Budimpešto. Iz Budimpešte poročajo, da pride Hugo Stinnes dne 10. novembra tja ogledat si več industrijskih podjetij, glede katerih se pogaja za soudeležbo.

Madžarska pogajanja za posojilo v Ameriki. Kakor poročajo iz Budimpešte je podpredsedniku Anglo-amerikanske banke Krauszu, ki se je nahajal v Ameriki, uspelo, dobiti posojilo za Madžarsko v dolarjih.

Državni dolgovi Italije. Notranji dolg kraljevine Italije je znašal 1. avgusta 1922 — 92.579.880.000 lir, zunanji dolg znaša 86 milijard lir (Angliji 503 milijone 60 tisoč funtov sterlingov, Ameriki 1.658 milijonov dolarjev.)

Madžarska in južna železnica. Iz Budimpešte poročajo: Tekom novembra se bodo vršila mednarodna pogajanja o Južni železnici. Na tej konferenci bo stavila tudi Madžarska svoje zahteve na Južno železnico. Te zahteve izvirajo iz prehodne dobe, ko je Madžarska družbi dovolila znatne kredite. Ker Italija za te kredite garantira, je mogoče, da bo Madžarska s svojimi zahtevami po pla-

AVTO

bencin, pnevmatika, olje, mast, vsa povravila in voznja. Le prvovrstno blago in delo po solidnih cenah nudi **Jugo-Avto**, d. z. o. z. v Ljubljani.

Erjavec & Turk

PRI „ZLATI LOPATI“
trgovina z železnino
in cementom
Ljubljana, Valvazorjev trg 7
preje Hammerschmidt (Mähleisen)
nasproti Križanske cerkve.

Samo na debelo!

Zimska trikotaža vse vrste nogavic, rokavic, havbce za otroke, dokolenice ter vseh barv volne.

GASPARI & FANNINGER
MARIBOR

Samo na debelo!

čilu počakala do časa, ko bo družba mogla zopet izplačevati dividende.

(Avstrijski proračun) izkazuje 9123 milijard izdatkov in 4587 milijard dohodkov. Primanjkljaj znaša torej nič manj ko 4536 milijard avstrijskih kron. (Ena zlata krona je vredna že skoraj 15.000 papirnatih.)

Tržna poročila.

Vinski trg v Dalmaciji. V številki 126 našega lista smo prinesli tržne cene vinskega mošta v Šibeniku. Ker pa razumejo pod besedo mošt v Dalmaciji brozgo to je zmešane grozdje (vino in grozdje skupaj) kar imenujejo Srbi »Kljuk« Nemci pa »Maische« opozarjamo naše cenjene čitatelje, da bodo omenjene cene prav razumeli. Kakor smo naknadno zvedili se je plačalo za pravi mošt 1.800 do 1.900. — K za hl na mestu iz stiskalnice.

Borza.

Zagreb, devize: Dunaj 0.0821 do 0.0871, Berlin 0.90—1.20, Budimpešta 2.34—2.64, Bukarešt 40.25—41.75, Milan 263—267, London 272.50—277.50, Newyork 61—62, Pariz 427.50—432.50, Praga 198.50—201.50, Švica 1127—1131, Varšava 0.43—0.53; valute: dolar 60 do 61, avstr. krona 0.0821—0.0871, češke 196.50 — 199.50, levi 27—29, franki 417.50—422.50, madž. krona 2.35—2.65, marke 1.09, leji 39.50, lire 259—263.

Beograd, devize: Pariz 438, London 276, Newyork 61.75, Zeneva 1130, Milan 260, Praga 200, Berlin 1.15, Bukarešt 38, Budimpešta 2.47, Sofija 42, Dunaj 0.0845, Solun 140.

Curij, devize: Berlin 0.08375, Newyork 548.50, London 24.53, Pariz 37.60, Milan 28.05, Praga 17.40, Budimpešta 0.22, Zagreb 2.20, Bukarešta 3.47, Sofija 3.75, Varšava 0.04, Dunaj 0.0071, avstr. krona 0.0074.

Berlin, devize: Italija 26.134—26.266, London 27.431.25—27.568.75, Newyork 615.956—619.044, Pariz 42.892—43.108, Švica 112.717—113.282, Dunaj 798 do 802, Praga 19.950—20.050, Budimpešta 242—244, Sofija 4289—4311, Zagreb 100.24—100.70.

Trgovci

ki se zanimajo za prodajo važnih sredstev za zatiranje mrčesa itd. na sadnem drevju, vsakovrstnih poljskih in vrtnih škodljivcev, dalje peronospore, snetjavosti pri žitu itd., naj nam javijo svoje naslove, da jim pošljemo natančnejše tozadevne podatke.

Ljubljanska komerc. družba
Ljubljana, Bleiweisova c. 18.

Karbid

in karbidne svetilke, priporoča cenje-nim gosp. trgovcem na debelo po originalni tovarniški ceni.

Veletrgovina z železom
tovarniška zaloga karbida
Ivo Andraschitz
Maribor.

Ali ste že okusili

„LUKUL“ ???

naš prvi, edini domači juhini izvleček (zabela), kateri

prekosi

vsled izdatnosti okusa in cene vse druge izdelke.

Izdeluje „LUKUL“, d. z o. z. Ljubljana.

Zahtevajte v vseh trgovinah! Ne pošiljajte našega denarja v tujino!

Tovarna klobukov „ŠEŠIR“

d. d. Škofja Loka

izdeluje najfinejše klobuke vseh vrst iz zajčje dlake

Specijaliteta: velur klobuki.

Kupuje tudi vsako množino zajčjih kož.

Veletrgovina

Miloš OSET

Maribor

nasproti glavnega kolodvora
priporoča gg. trgovcem po
najnižji ceni vse
špecerijsko in kolo-
nijalno blago.Naslov za pisma in brzojave:
MILOŠ OSET, Maribor.

Telefon inter. 15.

Zahtevajte cenik.

Kislo zeljenajbolje kakovosti v sod-
čkih vsake veličine in pri-
stno ŠTAJER. ČEBULO
razpošilja v vsaki množini

ADOLF SELLINSCHEGG

tovarna za konzerviranje zelja in repe
V PTUJU.**Maraskino Morpurgo**Čašica tega delikat-
nega likerja je ne-
popisen užitek!Priporočamo: Cognac Dalmatia Medicinal in druge izbrane likerje,
žganja, ekstrakte in sirupe.

Prva odlikovana dalmatinska parna destilacija V. Morpurgo, Split.

Zastopnik: Adolf Kordić, Ljubljana, Beethovnova 9.

Mavec - gipsportland- in roman-cement, apno,
opeko, umetni škrlti, strešno in
izolacijsko lepenko, watprof, kar-
bolitnej, drvocement, razne žeblice

nudi po najnižji ceni

Rosta Novakovič in dr.veletrgovina s stavbenim
materijalom

Ljubljana,

Miklošičeva cesta številka 13.

Prezame se tudi izpeljava xylo-
litnih tlakov.**Underwood**najboljši ameriški pisalni
stroj sodanosti**Opalograph**razmnoževalni aparat
razmnožuje strojno in
ročno pisavo potom ne-
izrabljive steklene plošče

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo

The Rex Co. Ljubljana, Gradišče 10.

Moderno urejena popravilnica vseh pisalnih strojev.

**Tomaževa žindra, kalijeva
sol, kajnit, koks za kovače
in livarne, bencin in ameri-
kanski petroleji vedno v zalogi.****TONEJC & ROZMAN
MARIBOR.**

Z našega skladišča v Ljubljani nudimo, dokler traja zaloga:

Potkve za konje;
„Styria“ kavine mlinčke;
Vile, jeklene, z 4 rogmi, 12" dolge;
Kladiva za gramoz (Schotterschlägel);
Čevke za pete v zabojih po 50 kg;
„Puch“ kolesa;
Svinčnike, znamke „Staedler“.

Cene zelo ugodne!

„SINTA“Industrijska in trgovska družba
z o. z., Ljubljana, Miklošičeva c. 15**Jadranska banka -- Beograd**

Delniška glavica: Din 60.000.000 — Rezerva: Din 30.000.000 —

PODRUŽNICE:

Bled, Jelsa, Ljubljana, Split,
Cavtat, Jesenice, Maribor, Šibenik,
Celje, Korčula, Metković, Tržič,
Dubrovnik, Kotor, Prevalje, Zagreb,
Herzognovi, Kranj, Sarajevo.

Amerikanski oddelek.

Naslov za brzojave: JADRANSKA.

Jadranska banka: Trst, Opatija, Wien, Zadar.

Frank Sakser State Bank, Cortlandt Street 82, New-York
City.Banco Yugoslavo de Chile, Valparaiso, Antofogasta, Punta
Arenas, Puerto Natalos, Porvenir.